

Plan wynikowy

aneks do wymagań edukacyjnych z języka polskiego dla klasy I liceum ogólnokształcącego – kształcenie w zakresie rozszerzonym

Ze względu na fakt, że w klasie I liceum ogólnokształcącego, w której realizuje się program nauczania języka polskiego w zakresie rozszerzonym, nauczyciel ma do dyspozycji cztery godziny tygodniowo, różnice w wymaganiach edukacyjnych dotyczą przede wszystkim realizowanych treści oraz analizy i interpretacji tekstów kultury. Wszystkie wymagania dodatkowe na poziom rozszerzony zostały ujęte poniżej.

Na poziomie rozszerzonym uczeń spełnia wymagania poziomu podstawowego, a ponadto potrafi:

BIBLIA I ANTYK

Ocena dopuszczająca

- *przedstawić treść utworów omawianych na lekcji z zakresu rozszerzonego, prezentować ich bohaterów, omawiać główne motywy i wątki,
- *definiować pojęcia kluczowe dla omawianych utworów literatury współczesnej nawiązujących do Biblii i/lub tradycji antycznej: opowiadanie biograficzne, literatura faktu, paralelizm składniowy, paralelizm znaczeniowy, stylizacja biblijna, wywód filozoficzny, aforyzm, archaizm, reinterpretacja, aluzja literacka, narcyzm, esej, kolokwializacja, erotyk, introspekcja
- *wyjaśnić sens wyrazu marność w kontekście księgi biblijnej
- *omawiać znaczenie motywów wanitatywnych,
- *wyjaśnić tytuł Księgi Koheleta, wskazać jej genezę i czas powstania.

Ocena dostateczna

- *odczytać utwór literatury współczesnej w kontekście biblijnej opowieści lub wybranego mitu,
- *porównywać bohaterów biblijnych/ mitologicznych i bohaterów omawianych utworów literatury współczesnej,
- *wyjaśniać znaczenia motywów wanitatywnych w różnych tekstach kultury,
- *interpretować aforyzmy wyrażające prawdy o świecie i człowieku w omawianych tekstach biblijnych,
- *Wskazywać w analizowanym tekście nawiązania do stylu biblijnego,
- *formułować własną opinię na temat sił rządzących ludzkim losem,
- *odczytywać archetypiczny sens wybranych mitów
- *wskazywać sensy dosłowne i symboliczne wybranych mitów,
- *charakteryzować epikureizm i stoicyzm jako składniki filozofii życiowej Horacego,
- *omówić Horacjańską koncepcję poety i poezji,
- *wykorzystać kontekst biograficzny do interpretacji wybranych utworów Horacego.

Ocena dobra

- *wskazać językowe środki stylistyczne podkreślające refleksyjny charakter analizowanych tekstów biblijnych

- *porównywać sposób przedstawienia przemijalności świata i życia ludzkiego w Biblii i w innych tekstach kultury,
- *omawiać sposoby i funkcje przekształcania tradycji biblijnej w psalmach współczesnych, wskazywać aluzje i nawiązania biblijne
- *samodzielnie zinterpretować dowolną historię mitologiczną, wskazując na jej archetypiczny charakter,
- *porównać współczesne odczytania mitu o Narcyzie w wierszach Z. Herberta, H. Poświatowskiej i w tekście naukowym M. Głowińskiego
- *wskazać podobieństwo w myśleniu o Narcyzie w eseju Herberta i rozprawie Głowińskiego.

Ocena bardzo dobra

- *omawiać środki językowe budujące stylizację biblijną w psalmach współczesnych, określać ich funkcje,
- *samodzielnie interpretować wybrane psalmy współczesne, odczytując obecne w nich przekształcenia tradycji biblijnej,
- *objaśnić, na czym polega odmienność wykorzystania historii mitologicznej w utworach Herberta i Poświatowskiej,
- *wykorzystać tekst naukowy M. Głowińskiego jako jeden z kontekstów interpretacyjnych.

ŚREDNIOWIECZE

Ocena dopuszczająca

- *charakteryzować różne sposoby średniowiecznego przedstawienia śmierci,
- *omówić genezę utworu „Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” i wyjaśnić znaczenie tytułu,
- *przedstawić treść opowiadania J. Iwaszkiewicza, „Kochankowie z Marony” w kontekście „Dziejów Tristana i Izoldy”,
- *objaśnić znaczenie tytułu „Boska Komedia” i określić czas powstania dzieła,
- *scharakteryzować świat przedstawiony w „Boskiej Komedii”
- *wskazać i scharakteryzować przewodników Dantego,
- *objaśnić znaczenie frazeologizmu „sceny dantejskie”,
- *wskazać charakterystyczne cechy Dantejskiej kreacji piekła.

Ocena dostateczna

- *wskazywać elementy grozy i komizmu w kreacji śmierci w „Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” oraz określić funkcję ich połączenia
- *wskazać środki językowe służące plastyczności obrazowania śmierci,
- *odszukać w tekście przykłady kontrastu i karykatury oraz wskazać ich funkcję,
- *scharakteryzować narrację „Kochanków z Marony”,
- *porównać związek miłosny Tristana i Izoldy ze związkiem Oli i Janka,
- *określić sytuację egzystencjalną bohatera „Boskiej Komedii” na podstawie analizy fragmentu.

Ocena dobra

- *rozpoznać w „Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” elementy obrazowania naturalistycznego i groteski oraz określić funkcje takiego przedstawienia
- *określić podobieństwa między literacką a plastyczną realizacją motywu tańca śmierci,
- *porównać schemat fabularny wątku miłosnego w „Dziejach Tristana i Izoldy” oraz w

opowiadaniu Iwaszkiewicza

*interpretować uniwersalne prawdy o ludzkim losie wpisane w opowiadanie

Iwaszkiewicza

*omówić kompozycję „Boskiej Komedii”, wskazując na rządzącą nią symbolikę liczb

*wskazać w tekście i zinterpretować alegorie,

*przedstawić treści wizji Beatrycze oraz sposoby kreowania wypowiedzi profetycznej.

Ocena bardzo dobra

*porównać sposób przedstawienia śmierci w średniowiecznym utworze i wierszu współczesnym, samodzielnie dobierając kryteria porównania,

*porównać różne wizje piekła i różne sposoby jego kreowania na podstawie „Boskiej Komedii” i wybranego tekstu literackiego,

*wskazać środki językowe służące kreacji postaci w „Boskiej Komedii”,

*udowodnić wizyjny i symboliczny charakter wypowiedzi Beatrycze,

*rozpoznać w tekście i zinterpretować aluzje literackie.

RENESANS

Ocena dopuszczająca

*definiować pojęcia kluczowe dla omawianych utworów literatury renesansowej: utwór metapoetycki, horacjanizm, artysta renesansowy, przerzutnia wiersz sylabiczny, średniówka, petrarkizm, antyteza, oksymoron, liryka apelu, perswazja, puenta, ironia,

przysłowie, arkadia, zdrobnienia, kompozycja klamrowa,

*scharakteryzować renesansowy ideał kobiety, odwołując się do dzieł literackich i przedstawienia malarskiego,

*omówić cechy gatunkowe sonetu,

*omówić genezę „Pieśni o spustoszeniu Podola

*scharakteryzować kreację podmiotu lirycznego i adresata, przedstawić portret tatarskich najeźdźców oraz polskiej szlachty,

*omówić prace ziemianina przedstawiane w „Żywocie człowieka poczciwego” M. Reja i „Pieśni świętojańskiej o Sobótce” J. Kochanowskiego,

*wskazać genezę toposu arkadyjskiego.

Ocena dostateczna

*zinterpretować pieśń „Niezwykłym i nie leda piórem opatrzony...” jako realizację toposu *non omnis moriar*,

*wskazać nawiązania mitologiczne w pieśni i wyjaśnić ich znaczenie,

*wykorzystać kontekst biograficzny do interpretacji utworu,

*wskazać podobieństwa w ujęciu miłości w lirykach Petrarcki i Kochanowskiego,

*zinterpretować wypowiedź ironiczną w „Pieśni o spustoszeniu Podola” i wskazać jej funkcje,

*zinterpretować puentę pieśni,

*porównać obrazy wsi i życia ziemianina w tekstach M. Reja i J. Kochanowskiego,

*porównać stosunek podmiotu mówiącego do wsi w omawianych utworach.

Ocena dobra

*omówić sposoby i funkcje wykorzystania horacjańskich, wątków i motywów w poezji Kochanowskiego

*określić związek budowy wersyfikacyjnej pieśni Kochanowskiego z ich renesansowym

charakterem,

*omówić nawiązania do renesansowego obrazowania w wybranym wierszu L. Staffa,

*scharakteryzować związek renesansowej wizji miłości z humanistyczną koncepcją człowieka

*wskazać podobieństwa w sposobie obrazowania poetyckiego

w lirykach Petrarcki i Kochanowskiego,

*zaprezentować tok argumentacyjny przedstawiony w „Pieśni o spustoszeniu Podola”, wskazując na argumenty racjonalne i emocjonalne

Ocena bardzo dobra

* porównać świat przedstawiony w pieśniach Kochanowskiego i Horacego, wskazując na sposoby chrystianizacji wątków obecnych w utworach antycznego poety,

*zaprezentować różne sposoby kreowania postawy afirmacji świata w renesansowych dziełach literackich i malarskich.

BAROK

Ocena dopuszczająca

*definiować pojęcia kluczowe dla omawianych utworów literatury barokowej: nurt dworski, anafora, antyteza, koncept (konceptyzm), sceptycyzm, czas wertykalny, czas cykliczny, hiperbola, paradoks, libertynizm, turpizm, nurt ziemiański :sarmatyzm, sarmacki mesjanizm, megalomania narodowa, ksenofobia

* omówić cechy barokowej poezji dworskiej,

*określać tematykę omawianych utworów J. A. Morsztyna i D. Naborowskiego

*uargumentować przynależność tekstu do nurtu poezji dworskiej.

Ocena dostateczna

*charakteryzować sytuacje liryczne w utworach J. A. Morsztyna i D. Naborowskiego

*omawiać nastrój panujący w wierszach,

*interpretować koncept wykorzystywany w poezji barokowej,

*omówić funkcjonowanie motywu śmierci i ognia w wierszach J. A. Morsztyna,

*interpretować motywy wanitatywne w poezji D. Naborowskiego

*scharakteryzować Sarmatę w oparciu o „Pamiętniki” Jana Chryzostoma Paska

Ocena dobra

*wskazywać metafory w poezji J.A. Morsztyna i D. Naborowskiego i objaśniać mechanizm ich powstawania,

*wyjaśnić, na czym polega intelektualny charakter poezji Naborowskiego,

*omówić koncepcje temporalne w wierszach Naborowskiego

*porównać barokowe i współczesne refleksje o czasie i przemijaniu na podstawie utworów D. Naborowskiego i J. Rymkiewicza,

*interpretować wybrany wiersz S. Grochowiaka podejmujący dialog z tradycją literacką baroku,

*porównać sposób postrzegania miłości i kobiety w wierszach Morsztyna i Petrarcki

Ocena bardzo dobra

- * określić inspiracje filozoficzne wierszy wanitatywnych Naborowskiego i Rymkiewicza,
- * omówić podobieństwo refleksji temporalnej i wskazać analogie w sposobie obrazowania w wierszach obu poetów,
- * wskazać w dziele literackim i malarskim sposoby wyrażania refleksji o przemijaniu.

OŚWIECENIE

Ocena dopuszczająca

- * definiować pojęcia kluczowe dla omawianych utworów literatury oświeceniowej: rozum, materializm, deizm, ateizm, normatywizm, Daimonion, sentymentalizm, sielanka, paralelizm kompozycyjny,
- * wskazać cechy gatunkowe sielanki,
- * charakteryzować bohaterów dowolnej sielanki oraz kreacje podmiotu lirycznego i adresata.

Ocena dostateczna

- * porównać poglądy na temat Boga, natury świata i narzędzi poznania prezentowane w omawianych utworach literackich,
- scharakteryzować konwencję sentymentalną w liryce polskiego oświecenia,
- * opisać scenerię oraz jej znaczenie w budowaniu nastroju dowolnej sielanki,
- * przedstawić koncepcję miłości sentymentalnej.

Ocena dobra

- * odczytać wiersz współczesnego poety jako dialogu z tradycją oświeceniową i klasycystyczną,
- * określić istotę utworu metapoetyckiego,
- * porównywać programy poetyckie twórców oświeceniowych i współczesnych, omówić sposoby wyrażania emocji oraz kreowania natury w liryce sentymentalnej, wskazując środki
- * stylistyczne typowe dla tego nurtu,
- * porównać konwencję klasycystyczną i sentymentalną, odwołując się do poznanych utworów literackich.

Ocena bardzo dobra

- * sformułować zasady i cele tworzenia przedstawione w analizowanych wierszach metapoetyckich,
- * omówić związki między refleksją metapoetycką nawiązującą do idei oświecenia a klasycystycznym sposobem jej wyrażania,
- * rozpoznać elementy charakterystyczne dla konwencji sentymentalnej w przedstawieniu malarskim.

Na ocenę **celującą** w zakresie materiału rzeczowego z poszczególnych epok uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- dokonać samodzielnej interpretacji lektur spoza kanonu, poznanych w trybie indywidualnym,
- samodzielnie dostrzec konteksty filozoficzne kształtujące obraz literatury w omawianych epokach.

